נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל, בנאה בתוך ביתו ה"ז לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה. נטל פרוטה של הקדש ה"ז לא מעל, נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל, *נתנה לבלן אע"פ שלא רחץ מעל שהוא אומר לו הרי המרחץ פתוח לפניך הכנס ורחוץ, *אכילתו ואכילת חברו, הנייתו והניית חברו, אכילתו והניית חברו, הנייתו ואכילת חברו מצטרפין זה עם זה ואפילו לזמן מרובה: **גמ'** *מ"ש הוא ומ"ש חבירו? אמר שמואל *בגזבר המסורות לו עסקינן: בנאה בתוך ביתו אינו חייב כו': למה לי עד שידור תחתיה? כיון א) דשניה מעל? *אמר רב *כגון שהניחה על פי ארובה, וכיון דבני לה מידת מעל. לימא מסייע ליה לרב *דאמר רב *המשתחוה לבית אסרו? אמר רב אחא בריה דרב איקא *הנאה הנראת לעינים אסרה תורה, לימא מסייע ליה *הדר בבית של הקדש כיון שנהנה ממנה מעל? אמר ריש לקיש *התם בשהקדישו ולבסוף בנאו, אבל בנאו ולבסוף הקדישו מאי, לא מעל, מאי איריא דהים ותני *הדר בבית של מערה לא מעל? לימא *הדר בבית של אבנים שבנאו ולבסוף הקדישו לא מעל? אמרי הא פסיקא ליה הא לא פסיקא ליה:

הדרן עלך הנהנה

השליח: *שעשה שליחותו בעל הבית מעל, לא עשה שליחותו השליח מעל כיצד אמר לו תן בשר לאורחים ונתן להם כבד, כבד ונתן להם בשר, השליח מעל; *אמר לו תן להם חתיכה חתיכה, והוא אומר טלו (ו) *שתים והם נטלו שלש כולם מעלו: **גמ'**

מתני' נתנה לחברו הוא [מעל] · הנותן מעל שהוציאה לחולין: **גמ' מ"ש** · דכי נטלה הוא דלא מעל ומ"ש כי נתנה לחברו דמעל: **בגזבר המסורות לו** · ב) אותו אבן או אותו קורה עסקינן דכי נטלו הוא עדיין ברשותו הם וברשות הקדש מינה כמתחלה אבל כי נתנה לחברו הרי שינהו מרשות הקדש לחול ומעל: **כיון דשניה** · ג)(שפיחתה)והתכה או נמי שבנאה בבנין מעל שהרי שינה אותה: **שהניחה על פי ארובה** · כשהיא שלימה שלא ד) בנאה בלום אלא הנחה בעלמא הוא דעבד בה הלכך לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה · (ל"א) כגון שסתם פי ארובה והיה פירות תחת הארובה ועכשיו נהנה ממנו ה) בהכי שאין הגשמים יורדים עליהם דכיון שהגין עליהן בשוה פרוטה מעל: **וכיון דבני לה מיתת מעל** ·*(א) הכי קתני (לעיל) כיון דבנה מעל דאע"פ שמחוברת היא בבנין חשיב לה כתלוש ואית בה מעילה: **לימא** · מדהכא מעל דאע"ג דחיברה, כתלוש (ב) דמי: (והיינו) מסייע ליה לרב דאמר המשתחוה לבית אסרו · דאע"ג דמחובר לקרקע הוא, לענין עבודת כוכבים כתלוש דמי, דאי אמרת כמחובר דמי לא אסריה דהכי גמרינן (ע"ז דף מה.) "אלהיהם על ההרים" ולא ההרים אלהיהם ואי אמרת כמחובר דמי לא נאסר דהוי דומיא דהר ואי כמחובר דמי נמי לענין מעילה לא אית בזה מעילה דהא אין מועלין במחובר (ג) לקרקע: לעולם אימא לך דהמשתחוה לבית לא אסרו דכמחובר דמי וה"נ כיון דבני לה בסיד כמחובר דמי ואי אמרת א"כ אמאי מועלין בה, משום דהנאה הנראה לעינים אסרה תורה במעילה וקורה זו שבנאה בבנין הנאה הנראית לעינים הוא ולהכי מועלין: **לימא** · מדאמרינן הכא דמעל אע"פ שבנאו כתלוש דמי מסייע ליה הדר בבית של הקדש מעל דכתלוש דמי: **אמר ריש לקיש** · לעולם אימא לך ביה כמחובר דמי ומהכא לא תסייע ואם אמרת א"כ אמאי מעל התם בשהקדיש האבנים והסיעם כשהן בתלוש ואח"כ בנאן דכיון דבשעת הקדש הוה תלוש הלכך אע"ג דהשוב בנאו דמחובר הוא יש בו מעילה: וקא דייק אבל בנאו ולבסוף הקדישו לאחר שהיה מחובר מאי, לא מעל, א"כ אמאי רהיט ותני הדר בבית של מערה של הקדש לא מעל: **אמרי** ו)(כו')· והא ודאי ה"נ הוה מצי למיהלך ז) דודאי לא מעל (ד) אבל מש"ה נקט בית של מערה משום דפסיקא ליה דלעולם לית בה מעילה להכי[א] ח) (פסיקא הכי (ה) בא ליה למיתנייה): **בית של אבנים דעלמא לא פסיקא ליה** · מילתא דיש הפרש בין בנאו ולבסוף הקדישו בין הקדישו ולבסוף בנאו להכי לא הנייה ולעולם דוקא הקדישו ולבסוף בנאו יש בו מעילה דכהלוש דמי:

הדרן עלך הנהנה מן ההקדש

השליח שעשה: **לא עשה שליחותו** · אלא שינה ממה שאמר לו בעה"ב השליח מעל: **תן בשר** · של [ב] הקדש אמר לו תן להם חתיכה חתיכה והוא אומר טלו ב'ב' והם נטלו ג'ג' כולן מעלו· בעה"ב מעל לפי שנעשה שליחותו בחתיכה א' והשליח והאורחין מעלו שכל א' וא' הוסיף א' מדעתו: **גמ'**
מאן

נתנה לחברו הוא מעל · פירוש גזבר לפי שלא לחולין מכי נתנה לחברו שהוציאה מרשותו: **בנאה** בתוך ביתו הרי זה לא מעל · מפורש בגמ' כגון שלא שינה אותה אלא הניחה ע"פ ארובה דלא עשה בה שינוי קנאה הגזבר ויצאה לחולין: **נתנה** לבלן אע"פ שלא רחץ מעל. בפרק הזהב (ב"מ דף מח.) מייתי מינה סייע לר"ל לקיש *דאמרינן משיכה מפורשת מה"ת ודייק מינה דוקא בלן דלא מיחסרא משיכה אבל שאר בעלי אומניות לא מעל עד דמשיך ומ"מ לר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות לא מותיב מינה דמצי לאוקמא בבלן עובד כוכבים דהתם ודאי בשאר אומניות לא מעל עד דמשיך דכיון דבישראל מעות קונות בעובד כוכבים קונה במשיכה כדאית' בבכורות (דף יג.) לעמיתך לישראל בחדא ולעובד כוכבים בחדא ואפ"ה הוי סייעתא לר"ל לקיש דלכאורה לא משתמע בבלן עובד כוכבים דומיא דלעיל דקתני נתנה לחברו דהתם בישראל מיירי מדקתני חברו: **שהוא** אומר לו הרי המרחץ פתוח הכנס רחוץ · כלומר הבלן יאמר אין הדבר מעכב בי שהרי הכל מוכן ואם כן קנה המעות:

אכילתו ואכילת חברו · פירוש אכל בחצי פרוטה והאכיל לחברו בחצי פרוטה הנייתו והניית חברו כגון שסך עצמו בשמן של הקדש בחצי פרוטה וסך חברו בחצי פרוטה מצטרפין זה עם זה ואפילו לזמן מרובה ט]: **מאי** שנא הוא ומאי שנא חברו · דכי נטל לא מעל י] כו' נהנה לחברו מעל יא] בגזבר המסורות לו יב] כולה כדפי' במתני': **למה** לי עד שידור · כיון דבנה מעל קס"ד השתא דבנאה מיירי יג] שפחתה ותיקנה הרי לך שעשה בה שינוי וקנאה ומשני אמר רב כשהניחה על פי ארובה פירוש כשהיתה מתוקנת מקודם לכן ולא עשה בה שום שינוי רק הניחה על פי ארובה יד] ומפיחה בטיט עד שנתחברה יפה טו] וכיון דבני ליה מיהא מעל בניותא טז] כלומר לאחר שבנאה מועל בה אם דר תחתיה שוה פרוטה אע"ג דאין מעילה במחובר לקרקע היינו תלוש ולבסוף חיברו וקסבר הוי תלוש: **לימא** מסייע לרב דאמר המשתחוה לבית אסרו · יז] דקא סבר תלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש [ג] (וה"ה דהוה מצי לשנויי) ודחי ליה הנאה הנראת לעינים אסרה תורה כלומר לעולם תלוש ולבסוף חיברו הוי מחובר ושאני הכא משום דהוה ליה הנאה הנראת לעינים שהארובה נכרת היא מבחוץ: יח] **הדר** בבית של הקדש כיון שנהנה מעל. אלמא תלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש יט] וה"ה דהוה מצי לשנויי הנאה הנראת לעינים שאני ומשני אמר ריש לקיש התם כשהקדישו ולבסוף בנאו דהתם אפילו למ"ד הוי מחובר (ולא) מעל כ] כיון שהקדישו קודם כא] ותימה [ד]ע"כ לעיל דקאמר וכיון דבני מעל לימא מסייע ליה לרב אמאי לא דחי ליה ולאוקמא למתני' כשהקדישו ולבסוף בנאו [ה] אבל בנאו ולבסוף הקדישו לא אהני האי טעמא [וי"ל דאף דבנאו ואח"כ הקדישו ס"ל דלא מהני אלא משום הנאה הנראה לעינים הוא דאסור] והשתא אתי שפיר דמייתי סייעתא מהדר בבית של הקדש ולא מצי לדחויי הנאה הנראת לעינים דלא מהני ליה הוה טעמא וכי דחי ריש לקיש כשהקדישו ולבסוף בנאו מטעם הנאה הנראה לעינים הוא: הדרן עלך הנהנה מן ההקדש

השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל · כדאמרינן לעיל באידך פירקין (דף יח:) דילפינן "חטא-חטא" מתרומה: **אמר** לו תן בשר לאורחים ונתן להם כבד כבד ונתן להם בשר שליח מעל · שהרי לא עשה שליחותו של בעל הבית שלוה לו כן]:
מאן

הגהות צ"ק [א] חבילה ליה למתפיס · [ב] הקדש הס"ד ואח"כ ד"ה אמר לו · [ג] וה"ה דהוה מצי לשנויי דהתם מיירי שעבדן לאבני בית כשהן תלושים ודחי ליה כו' · [ד] א"כ : [ה] וי"ל דהא דמשני הנאה הנראה לעינים היינו כשהקדישו ולבסוף בנאו אבל בנאו ולבסוף הקדישו לא אהני האי טעמא והשתא אתי שפיר ט' ·

כג א מיי' פ"ו מהלכות מעילה הלכה ט:
כד ב מיי' שם פ"ט הלכה ג:
כה ג מיי' שם פ"ז הלכה ח:
כו ד מיי' שם הלכה ח:
כז ה מיי' פ"ח מהלכות עבודת כוכבים הלכה ד טוש"ע י"ד סימן קמה סעיף ג:
כח ו מיי' פ"ח מהלכות מעילה הלכה ס:
א ז מיי' פ"ו מהלכות מעילה הלכה א:

ב"מ מח.
ע"ז מו:
[לעיל יח:]
נבכי ע"ק
סיפי ע"ק
[חגיגה י:]
[חולין מ.]
[ב"ק קא.]
נדרים מב. חגיגה י: קידושין מב:
כתובות נה:
נ"א שתים שתים והם נטלו ג' ג'

נושא
הגדרת תלוש/מחובר
לפי מיצוי - ר"ל
לפי רב - המשתחוה לבית
אסרו כלומר, אע"פ שהוא
מחובר לקרקע נחשב כתלוש
(ואין בית דומה להר שהתם
המשתחוה להר לא אסרו

△ מגנה (מיקל)
("לימא" מסייע לרב)
▽ דחיה

רבינו גרשום

שוה חצי פרוטה: ופגם בכחצי פרוטה · שקרע בו ופגמו כשיעור חצי פרוטה: או שנהנה בשוה פרוטה בדבר אחד בדבר שיש בו פגם ולא פגם ופגם בשוה פרוטה בדבר אחר כגון שסך משקה קדש ולא נהנה הרי זה לא מעל: עד שיהנה בשוה פרוטה ויפגם שוה פרוטה בדבר אחד · האי תנא סבר דומיא דתרומה: ואין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בבהמה וכלי שרת בלבד דהני לאו לדמים לפדייה קיימי ולאו בר איפגומי נינהו שאפילו רכב אחד ע"ג בהמה והכחישה או תלש צמרה עדיין ראויה היא לקרבן ויש בה מועל אחר מועל וכן שתה אחד בכוס של זהב אפילו אם פגמו ופיחתו כיון דקדושת הגוף הוא ולא לפדייה קאי ראוי הוא עדיין לשירות ויש בו מועל אחר מועל: רבי אומר דבר שאין לו פגם · שאינו נפסל אפילו פגמו דהיינו כל דבר שאין לו פדיון כי הני דאמרן דכותיהן יש בו מועל אחר מועל: קסבר בעניינא דבהמה כתיבה מעילה · ולא בשאר מילי דכתיב באיל האשם גבי מעילה: ור' נחמיה · דמרבי נמי כלי שרת: אמר לך · מק"ו אירבו · אם אחרים מביאין לקרושתן כלומר כיון דכלי שרת חמירי כ"כ דמביאין אחרים לקדושה דהכי אית לן דכל מילי מתקדש בכלי שרת: הוא עצמו כלי שרת לא כ"ש · כגון כוס של זהב אינו דין שיביא עצמו לקדושה לכך שיהא בו מועל אחר מועל: איכא בינייהו עצים דת"ר האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין כו' · א) בסס' מנחות הא ברייתא בפרק הקומץ תניא ושעונין מלח ושעונין תנופה לטעמא דרבי כשאר קרבן הואיל ומיקרו קרבן: ולדברי רבי אותו קרבן עצים טעונין עצים אחרים · להקטירן בהן כשאר קרבן: וצריכין קמיצה · שיקח מהן מעט מקומצו ויקטיר תחלה הואיל ומקיש להו למנחה למלח ולתנופה צריכין (הכי) נמי קמיצה [והכא] איכא בינייהו עצים לטעמא דרבי דאמר איקרו קרבן קדשי קדושת הגוף כמו בהמה ויש בהו מועל אחר מועל אם ישב אחד עליהן וחזר וישב אחר עליהן יש בהן מועל אחר מועל ות"ק סבר לא איקרו קרבן לקדושת הגוף ליקרב אלא לדמים ולית בהו מועל אחר מועל: רב פפא אמר קדשי מזבח כו' איכא בינייהו · והתניא קדשי המזבח תמימה ונעשה בעל מום ועבר ושחטן קודם פדייה: רבי אומר יקברו · משום דקסבר דבעו העמדה והערכה ולא אפשר דמתו הלכך יקברו דכיון דלא הוו תוב בר פריה הלכך יש בהן מועל אחר מועל הנהנה מהן לאחר שחיטה: וחכ"א יפדו · דלא בעי העמדה והערכה וכיון דקדושת דמים נינהו אין בו מועל אחר מועל*): נתנה לחברו הוא מעל · שהוציאה לחולין: נתנה לבלן · כדי שיניחנו לרחוץ בבית המרחץ: אכילתו ואכילת חבירו כו' · כדפרשינן לעיל בגמ': בגזבר המסורות לו · לשמור אותו אבן או קורה עסקינן דכי נטלו עדיין הן ברשותו וברשות הקדש כמתחלה אבל כי נתנה לחברו הרי כבר שינהו מהקדש לחולין ומעל: כיון דשניה · ששיפה והתכה מעל דהא שינה: א"ר פפא כגון שהניחה על פי ארובה · כשהיא שלמה שלא התכה הלכך לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה וכיצד נהנה בה כגון שסתם בה פי ארובה והיו פירות תחת הארובה ועכשיו מועיל להן שאין הגשמים נוטפין עליהן כיון שהגין עליהן בשוה פרוטה מעל: וכיון דבני לה מיתת מעל · הכי קא פריך אכתי אפילו לא התכה ועדיין היא שלימה אמאי קתני עד שידור תחתיה מכל מקום כיון דבני לה מיתת שחיברה בבנין בסיד ובאבנים הרי מעל שאין לך שינוי גדול מזה: לימא' (בהכי כי) [דמשו"ה] לא מעל אע"פ שחיברו כלומר דכתלוש דמי הינו מסייעא לרב דאמר השתחוה לבית אסרו כלומר אע"פ שמחובר לקרקע בסיד ובאבנים דמי כתלוש לענין איסור עבודת כוכבים דאי אמרת כמחובר דמי א"כ לא אסרו והא [כתיב] אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם: לעולם אמרינן כיון דבני לה בסיד כמחובר דמי ואי ס"ד כמחובר דמי וא"ה א"כ אמאי לא מעל לאלתר עד שידור משום דהנאה הנראה לעינים אסרה תורה גבי מעילה ולא נראית לעינים עד שידור תחתיה שמגינה עליו או על פירותיו: לימא מסייע ליה לרב · דאמר דאע"ג דבנאה דכתלוש דמיא ולא מעל עד שידור מהא [דתניא] הדר בבית הקדש כיון שנהנה מעל ואי ס"ד דבית כמחובר דמי אמאי מעל והא אמרינן בריש פירקין דאין מעילה נוהגת אלא בתלוש אלמא מדמעל דכתלוש דמי: אמר ריש לקיש · לעולם בית כמחובר דמי ומהכא לא מסייע ואי אמרת א"כ אמאי מעל דהתם בהקדישו האבנים והסיד כשהן בתלוש ואחר כך בנאו וכיון דבשעת הקדש הוה תלוש הלכך אע"ג דבנאו דמחובר הוא יש בו מעילה הוקא דייק' ולטעמיך אבל בנאו ולבסוף הקדישו כשהוא מחובר מאי לא מעל א"כ מאי איריא (דהיינו ותני) [דתני בסיפא] הדר בבית של מערה של הקדש לא מעל דות ודאי נבנה ואח"כ הוקדש דמערה שבנקרת הצור מיירי דמחוברת היתה מעולם ליתני הדר בבית כו': אמרי הא פסיקא ליה הא לא פסיקא ליה · דמערה דפסיקא ליה דלעולם לא מעל ההוא חביבא ליה למיתנא: בית של אבנים דעלמא דלא פסיקא ליה · למילתיה דיש לפרש בין בנאו ולבסוף הקדישו ובין הקדישו ולבסוף בנאו לא תנייה אלא שיירה · ולעולם הקדישו ולבסוף בנאו כתלוש דמי ויש בו מעילה: הדרן עלך הנהנה

לא עשה שליחותו · אלא שינה ממה שאמר לו בעה"ב השליח מעל: תן בשר · של הקדש א"ל תן להם חתיכה חתיכה והוא אומר טלו שתים והם נטלו שלש כולן מעלו: בעה"ב מעל · לפי שעשה ציוויו והשליח והם כולן
מעלו

שיטה מקובצת

א] דשניה:ב"א דבנה : ב] לו לשמור אותו : ג] דשינה ששיפתה והתכה : ד] שלא התכה ולא בנאה : ה] ממנו בהכי שאין הגשמים יורדים עליהם וכיון שהגין : ו] אמרי הא פסיקא להא ודאי תיבת כו' ל"ש : ז] למיתני בנאו ולבסוף הקדישו דודאי : ח] להכי חביבא ליה למתני': ט] מרובה כדדרשינן צירוף מעילה לזמן מרובה : י] מעל וכי נתנה תיבת וכו' נמחק : יא] מעל הלא הוא כיון דאגבהית קניה ומשני בגזבר: יב] לא עסקינן דמעיקרא ברשותיה מתחת ואותו אבן הוא ברשות הקדש עד שיתננה לחברו ופי' דרישא דקתני מדנהנה וקודם לא מחייבא מעילה רק בהנאה כדאמר במתני' דמיירי בגוברית ונתנה (קטלא ושבעת) [שבעת בידה וקטלא] בצווארה ומיירי בגוברית דאל"כ משעת הגבהה ונטילת קייה ובלא הנאה הוי מחייבי כדאמר הכא והא דלא פריך תלמודא גבי רישא י"ל דנפר עד לבסוף א"נ י"ל דברישא אכתי לא שמעינן דשייכי מעילה דשינוי רשות בלא הנאה אבל בסיפא דמחייב בנתינה משום הוצאה ושינוי רשות בלא הנאה לכך פריך שפיר מה לי הוא ומה לי חבירו' כ"נ למהר"ם ותיבות כולה כדפי' (לעיל) נמחק: יג] מיירי ששיתתה ותיקנה : יד] ומרוחה בטיט תיבת ומפיחה נמחק: טו] יפה הס"ד ומה"ד וכיון דבני לה מיהא ואות י' נמחק: טז] בניותא ומילתא באפיה נפשיה כלומר : יז] אסרו אלמא כתלוש חשבינן ליה לענין עבודת כוכבים דאי לאו הכי הא כתיב אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם ודחי ומתיבת דקא עד תיבת ודחי ליה כו' נמחק : יח] מה"ד לימא מסייע ליה הדר: יט] מתיבת וה"ה עד תיבת ומשני אמר ר"ל נמחק : כ] מעל מ"מ כיון : כא] קודם אבל להבדיל בין טמא לטהור האיסור לא בא אלא לאחר שהוא מחובר השתחוה לבית עשירה וא"ת אמאי לא משני הנאה הנראה לעינים אסרה תורה כדמשני לעיל וי"ל דהיא היא דהך לעיל הנאה הנראה לעינים כלומר שנראה לעינים בתלוש משהקדישו אסרה תורה והיינו הקדישו ולבסוף בנאו ולהכי פריך בתר הכי לימא מסייע ליה הדר בבית של הקדש כיון שנהנה ממנה מעל ומסתמא מיירי שהקדישו לאחר שבנאו וא"כ אינו נראה לעינים בתלוש ומשני כשהקדישו ולבסוף בנאו שנראה ההקדש בתלוש והיא היא אלא דמר משני בהאי לישנא ומר משני בהאי לישנא והאי דקאמר שהקדישו ולבסוף בנאו אינו כי אם דיהוי בעלמא דאמת הוא דמועלין בכל תלוש ולבסוף חברו אפילו בנאו ואח"כ הקדישו כדמוכח בערכין בפרק האומר משקלי עלי הס"ד ומה"ד מערה היא עשויה מעולם והיינו מילתא דפסיקא ליה דלעולם הוי בנאו ואח"כ הקדיש הס"ד מתיבת ותימה עד סה"פ נמחק: כב] לו הס"ד ומה"ד כולם מעלו בעל הבית שהיה אחד מדעתו ושליח מעל בשניה והאורחים בשלישית · הס"ד:
אמר

---

*) ע"כ שייך לעמוד הקודם
א) נראה דצ"ל הוא משנה במסכת מנחות (דף קו ע"ב) ושם ובפרק הקומץ תניא בברייתא דשעונין מלח ושעונין כגשה וכו' ·

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה וכיון וכו' דהכי קתני : (ב) ד"ה לימא וכו' דמי הס"ד ואח"כ מ"ה מסייע ליה וכו' : (ג) באד"ה לקרקע ומשני לעולם : (ד) ד"ה אמרי וכו' דודאי לא מעל היכא דבנאו ולבסוף הקדישו אבל מש"ה נקט וכו' : (ה) בא"ד לשכי פסיקא הכי ליה כצ"ל ותיבת בא נמחק : (ו) מתני' טלו שתים שתים והם נטלו שלש שלש כולם :